

Динаміка результатів зміни показників комплексного координаційного тесту, що оцінює здібності до орієнтування у просторі, здатності максимально швидко і точно виконувати рухові завдання швидко-силового характеру студентками представлена на рис. 16. Аналіз змін, отриманих за результатами цього тесту, вказує на те, що значення комплексного координаційного тесту покращалося у студенток ЕГ на 17,5 %, а у студенток КГ – на 1,6 %.

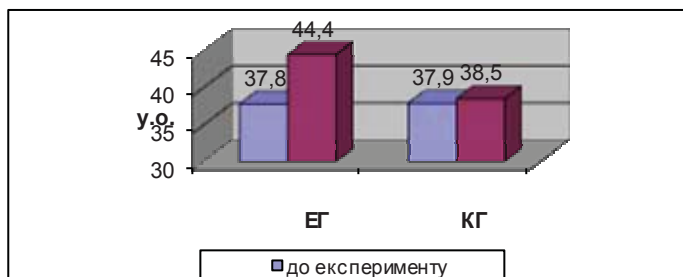

Рис. 16. Зміни показника комплексного координаційного тесту

Окрім підвищення рівня розвитку координаційних здібностей студенток ЕГ, в ході експерименту сталося також поліпшення показників за професійно значущими для студенток тестами. Рівень професіоналізму поліпшився у студенток ЕГ на 11,4 % та у студенток КГ - на 4,5 %.

ВИСНОВКИ. Результати педагогічного експерименту, у рамках якого було апробовано застосування розробленої методики вдосконалення професійно значущих координаційних здібностей у студенток на заняттях з фізичного виховання, з достовірністю показали стійке поліпшення показників за усіма проведеними тестами в експериментальній групі. Це означає, що застосування блоків вправ, що входять в цю методику, ефективно вплинуло на розвиток базових координаційних здібностей студенток ЕГ, формування їх професійно значущих якостей. Це свідчить про те, що цілеспрямовані і систематичні педагогічні дії на студенток 1 курсу здатні істотно удосконалити професійно значущі здібності і в цілому активізувати процес фізичного виховання у ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Колумбет О.М. Теоретико-методичні підходи до розвитку координаційних здібностей молоді // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. - 2012. - №4. - С. 62-65.
2. Колумбет О.М. Координаційні здібності студентів (теоретичні та методичні підходи до стимульованого розвитку / Олександр Колумбет. – К.: РВУФК, 2013. – 122 с.
3. Лях В.И. Координационные способности: диагностика и развитие. / В.И.Лях. – М.: ТВТ Дивизион, 2006. – 290 с.
4. Назаренко Л.Д. Средства и методы двигательных координаций / Л.Д.Назаренко. – М.: Теория и практика физической культуры, 2003. – 259 с.
5. Петров А.М. Центральное программирование механизмов реализации координационных способностей спортсменов и их педагогическое обоснование: дис доктора. пед. наук: 13.00.04 / А.М.Петров. - РГАФК, ВНИИФК. - М., 1997. - С. 12-75.

УДК 373.2-53.4:611.9:796

¹Кротов Г.В., ²Путров О.Ю.

¹Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

²Запорізький Національний технічний університет

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТІЛОБУДОВИ (СОМАТОТИПУ) ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ПРОЯВОМ ФІЗИЧНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Усвідомлення особливостей тілобудови, своєрідність темпів розвитку організму дітей та підлітків різних типів, а також факторів формування конституції дуже важливе для педагогічної антропології, яка вивчає змінності морфологічних та функціональних ознак в зв'язку з виховними та педагогічними діями. Дослідження стану та вікової динаміки розвитку фізичних можливостей дітей 4-6 років різної тілобудови

свідчить про наявність суттєвих відмінностей у досліджуваних.

Ключові слова: соматотип, фізичні можливості, діти 4-6 років, вікова динаміка.

Кротов Г.В., Путров О.Ю. Взаимосвязь телосложения (соматотипа) детей дошкольного возраста с проявлением физических возможностей. Осознание особенностей телосложения, своеобразия темпов развития организма детей и подростков разных типов, а так же факторов формирования конституции имеет важное значение для педагогической антропологии, которая изучает изменения морфологических и функциональных признаков в связи с воспитательными и педагогическими воздействиями. Исследование состояния и возрастной динамики развития физических возможностей детей 4-6 лет разного телосложения свидетельствует о наличии существенных различиях у исследуемых.

Ключевые слова: соматотип, физические возможности, дети 4-6 лет, возрастная динамика.

Krotov G.V., Putrov O.Y. The interaction between a physique (somatotype) of preschoolers with manifestation of physical abilities.

Awareness of the peculiarities of the physique, the peculiarities of the pace of development of the organism of children and adolescents of different types, as well as factors of the constitution formation are very important for pedagogical anthropology that studies the variability of morphological and functional characteristics in relation to educational and pedagogical activities. Investigation of the status and age dynamics of the physical abilities among children with different physique of 4-6 years of different somatotypes indicates the presence of significant differences between investigated persons.

Key words: somatotype, physical abilities, children 4-6 years, age dynamics.

Вступ. Програмою фізичного виховання у дошкільних закладах передбачається певний рівень рухової підготовленості дошкільнят, перевіркою якої є виконання відповідних фізичних вправ, які в свою чергу являються проявом тих чи інших рухових здібностей. Розвиток рухових здібностей дітей, у тому числі й дошкільнят, є запорукою їхнього здоров'я. Тому дослідження шляхів, які враховують індивідуально-типологічні особливості тих, хто займається, створення умов на цій основі для розвитку їх рухових здібностей має важливе теоретичне й практичне значення [2].

Для розподілу тих, хто займається фізичними вправами одного віку і статі на однорідні за морфоруховим станом групи різні автори пропонують різні способи. Все залежить від критерію, який кладеться в основу класифікації груп: психологічного, морфологічного чи фізіологічного. У фізичному вихованні фахівці віддають перевагу морфологічному критерію як найбільш практичному. Серед морфологічних способів розподілу тих, хто займається автори відокремлюють соматичний тип конституції (соматотип або тип тілобудови) [6]. На даний час практично відсутні дослідження, в яких би комплексно вивчались особливості прояву, вікова динаміка та взаємодія рухової підготовленості та рухової активності дітей дошкільних навчальних закладів різного типу тілобудови.

Робота виконана відповідно до тематичного плану і загальної проблеми наукових досліджень Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова і є складовою тематичного плану науково-дослідних робіт «Теорія і технологія навчання та виховання в системі освіти».

Мета дослідження – дослідити стан та динаміку фізичних здібностей дітей 4-6 років різного соматотипу.

Результати дослідження. Особливості фізичного розвитку й будови тіла дитини значною мірою залежать від її конституції, тобто сукупності функціональних і морфологічних особливостей організму, які створилися на основі спадкових і набутих властивостей, що визначають своєрідність реакції організму на зовнішні та внутрішні подразники. Із чинників зовнішнього середовища, під впливом яких формуються конституційні особливості (соціально-економічні та екологічні умови, харчування, перенесені хвороби, заняття у спортивній секції), одне з провідних значень має заняття фізичною культурою та спортом, особливо в дитячому та підлітковому віці [3].

Проблема конституції - одна з найскладніших в морфології людини. Морфологічна характеристика конституції тіла, яка визначається більш доступними засобами, ніж процеси метаболізму, є найбільш розповсюдженою [1].

Проблема дитячих конституцій у сучасній конституціології потребує відповідей на ряд

питань, пов'язаних із правомірністю перенесення схем, розроблених для дорослих, та дітей: визначення віку, при якому можлива діагностика типу тілобудови, можливість його прогнозування тощо [6]. Конституція як морфофункціональна характеристика відображає особливості не тільки будови тіла, а й психічної діяльності, функціонування вегетативної системи, адаптаційних, компенсаторних і патологічних реакцій людини. На жаль, до цього часу немає загальноприйнятого визначення цього поняття. Різні методичні підходи до виділення конституційних типів (соматоскопія, антропометрія та їх комбінації) призвели до створення численних схем. Довгий час конституційні типи вивчалися у зв'язку зі схильністю до окремих захворювань. Зараз їх почали розглядати як нормальні варіанти будови та функціонування організму [4]. В своєму дослідженні, для визначення соматотипу дітей ми користувалися не тільки скопичною оцінкою, але і індексною методикою (масозростовий індекс). Для її проведення потрібно було виміряти довжину і вагу тіла, потім показник маси тіла у кілограмах поділити на показник довжини тіла в метрах, піднесений до третього ступеня.

Аналіз соматотипологічного стану досліджуваних дітей 4 - 6 років (табл.1) показав, що серед хлопчиків 4-річного віку (n=53) найбільш представницьким є торакальний (n=30) соматотип, після них за кількістю представників знаходяться хлопчики астеноїдного типу тілобудови (n=15), найменш представлені діти дигестивного і м'язового соматотипів (n=5 і n=3 відповідно).

Таблиця 1

Соматотипологічний стан досліджуваних дітей 4-6 років

Хлопчики		Дівчата	
4 роки			
Тип тілобудови	Кількість	Тип тілобудови	Кількість
А	15	А	9
Т	30	Т	29
Д	5		
М	3		
	53		38
5 роки			
А	6	А	8
Т	10	Т	13
Д	4		
М	3		
	23		21
6 роки			
А	4	А	5
Т	12	Т	13
М	5	Д	3
	21		21

Серед дівчаток цього віку (n=38) представниць м'язового і дигестивного типу тілобудови не виявлено, вони в основній масі є представницями торакального (n=29) і астеноїдного (n=9) типу тілобудови.

Серед досліджуваних 5-річних хлопчиків (n=23), знову ж таки, як і в 4-річних більш за всіх виявилось представників торакального (n=10) та астеноїдного (n=6) типів тілобудови і найменш представлені хлопчики дигестивного (n=4) та м'язового (n=3) типів. Не змінною, щодо представництва соматотипу, залишилась картина і серед досліджуваних 5-річних дівчаток (n=21). В основному це були дівчатка торакального (n=13) і астеноїдного (n=8) соматотипу.

У 6-річних хлопчиків (n=21) знову ж таки, найбільш показовим є торакальний тип (n=12), майже незмінним лишилося представництво м'язового типу (n=5), зменшилася кількість дітей астеноїдного типу (n=4) і зовсім не виявлено представників дигестивного соматотипу. Серед дівчат даного віку (n=21) лідерство за кількістю займають представники торакального соматотипу (n=13), також присутні дівчатка

астеноїдного соматотипу (n=5) і виявлені представники дигестивного соматотипу.

Визначення рухової підготовленості дітей 4-6 років здійснювалось за допомогою тестів, що були передбачені програмою з фізичної культури для вихованців дошкільних закладів і пройшли перевірку на автентичність, а саме:

- кидання торбинок з піском на дальність лівою та правою руками. Під час тестування дітям надавалось дві спроби. Фіксувався кращий результат;
- стрибок у довжину з місця. Методика проведення стандартна. Надавалось три спроби з фіксацією кращого результату;
- біг 20 м. Методика проведення стандартна. Враховувався час подолання дистанції.

Спостерігаючи за динамікою показників рухової підготовленості дітей з 4 до 6 років, слід відзначити, що мають місце певні особливості, як у представників різної статі, так і у представників різного соматотипу при чому спостерігається суттєве відставання в показниках рухової підготовленості дівчаток даного віку від хлопчиків. Так, у показниках стрибків у довжину з місця у хлопчиків досліджуваного віку (рис. 1) спостерігається покращення результатів в період з 4 до 5 років і навпаки погіршення в період з 5 до 6 років, крім представників астеноїдного соматотипу де є поступове покращення результату протягом з 4 до 6 років.

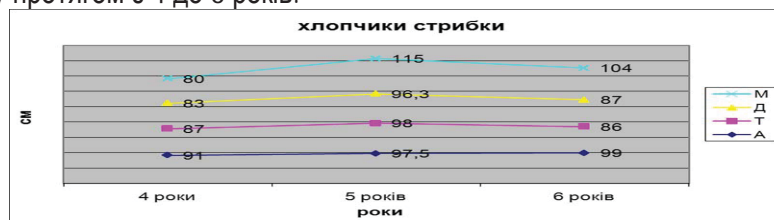

Рис. 1 Динаміка показників стрибка з місця у хлопчиків 4 – 6 років

Що стосується показників з метання торбинок з піском, то при виконанні цього нормативу правою рукою (рис. 2) у хлопчиків м'язового, торакального і дигестивного соматотипу зберігається чітка тенденція до покращення результатів з 4 до 6-річного віку, а у представників астеноїдного соматотипу покращення результатів спостерігається з 4 до 5 років, а в період з 5 до 6 років результати стабілізуються.

Рис. 2 Динаміка показників з метання торбинок з піском правою рукою у хлопчиків 4-6 років

Так при виконанні даного нормативу лівою рукою (рис.3) покращення результатів з 4 до 6 років спостерігається у хлопчиків м'язового соматотипу, а у представників інших соматотипів покращення результатів прослідковується з 4 до 5 років, а з 5 до 6 років ці показники навпаки погіршуються.

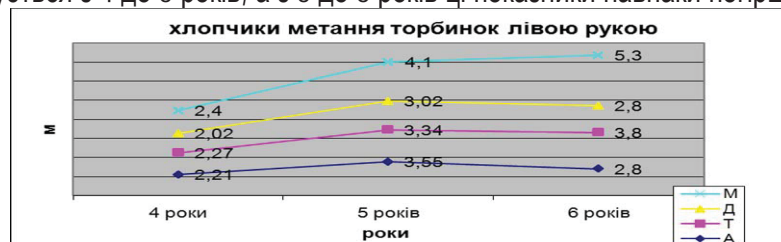

Рис. 3 Динаміка показників з метання торбинок з піском лівою рукою у хлопчиків 4-6 років

В показниках з бігу на швидкість 20 м (рис. 4) поступове покращення результатів з 4 до 6 років

спостерігається у представників торакального та дигестивного соматотипів, а у хлопчиків – представників м'язового і астеноїдного соматотипів в період з 4 до 5 років - цей показник покращується і навпаки погіршується в період з 5 до 6 років, причому у хлопчиків м'язового соматотипу погіршення результатів незначне і навпаки суттєве у хлопчиків астеноїдного соматотипу.

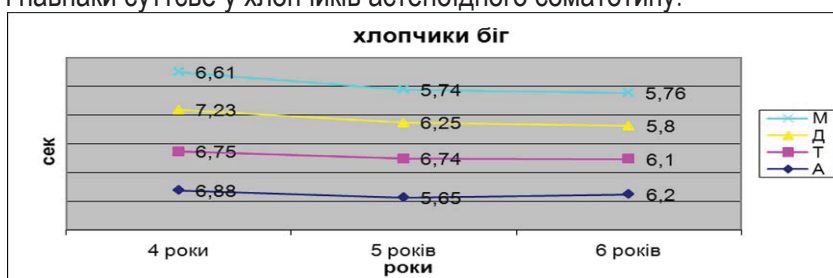

Рис. 4 Динаміка показників з бігу на 20м у хлопчиків 4-6 років

Що стосується вікової динаміки показників рухової підготовленості дівчаток досліджуваного віку, то вона також має свої особливості. Так показники зі стрибків у довжину з місця (рис. 5) прогресують впродовж з 4 до 6 років як у представниць торакального так і у представниць астеноїдного соматотипу. В показниках з метання торбинок з піском правою рукою (рис. 6) існує відмінність між представницями астеноїдного та торакального соматотипу.

У перших суттєвий приріст даного показнику зафіксовано з 4 до 5 років, а в період з 5 до 6 років він дещо стабілізується, у других цей показник суттєво зростає з 4 до 6 років.

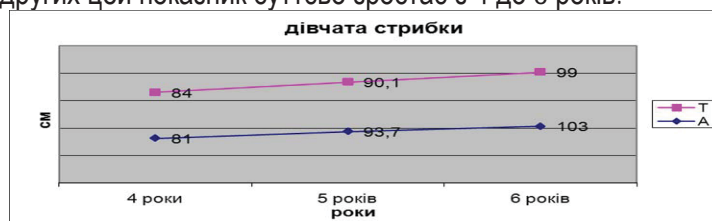

Рис. 5 Динаміка показників стрибка з місця у дівчаток 4 – 6 років

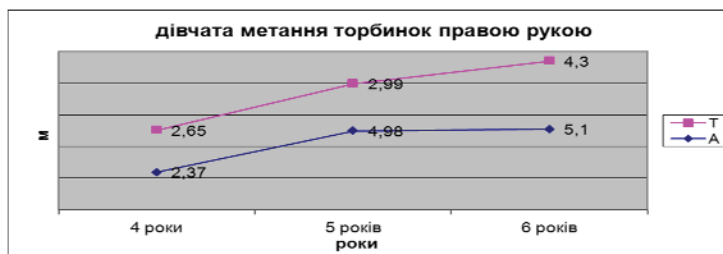

Рис. 6 Динаміка показників з метання торбинок з піском правою рукою у дівчаток 4-6 років

При аналізі динаміки показників з метання торбинок з піском лівою рукою (рис. 7) у дівчаток спостерігається збереження тенденції що і при метаннях правою рукою

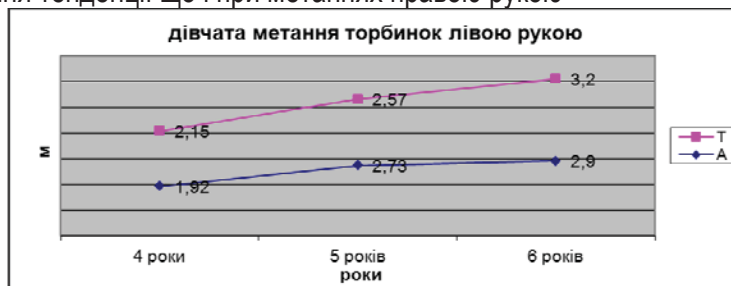

Рис. 7 Динаміка показників з метання торбинок з піском лівою рукою у дівчаток 4-6 років

ВИСНОВКИ. Вікова динаміка показників рухової підготовленості дітей віком від 4 до 6 років у представників різного типу тілобудови (соматотипу) і статі має суттєві розбіжності. Так дівчатка даного віку суттєво відстають у всіх показниках рухової підготовленості від однолітків – хлопчиків. Крім того в багатьох випадках у хлопчиків спостерігається погіршення результатів в період з 5 до 6 років, тоді як у дівчаток такої тенденції не виявлено.

ПОДАЛЬШИЙ НАПРЯМОК НАШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ буде спрямований на розробку диференційованих методик фізичного виховання дітей дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арефьев В. Г. Фізична культура в школі (молодому спеціалісту). Навч. посібник [для студ. навч. закладів 2-4 рівнів акредитації. - 3-е вид. перероб. і доп.] / В. Г. Арефьев, Г. А. Єдинак. - Кам'янець-Подільський: «Рута», 2007. - 248 с.
2. Вільчковський Е.С. Курок О.І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: Навчальний посібник для студентів дошкільних факультетів вищих навчальних закладів. – 2-е видання переробки і доповнення. – Суми, 2004. – С. 244 – 250.
3. Беляк Ю. Морфологічні ознаки як критерій індивідуалізації занять оздоровчої спрямованості для жінок / Беляк Ю. – К.: Теорія і методика фізичного виховання і спорту. № 1., 2008. – С. 33 – 36.
4. Конституция и физическое здоровье человека / [Сонькин В. Д., Зайцева В. В., Куличевский Д. В. и др.] // Физическая культура индивида : сб. науч. тр. ; Под общ. Ред В. Д. Сонькина. – М. : 1994. – С. 6-20.
5. Кончин Н. С. Физиологические основы физического воспитания в связи с индивидуальными особенностями организма : автореф. дис. ... докт. мед наук / Н. С. Кончин. – М., 2000. – 51 с.
6. Кротов Г. В. Диференційоване програмування розвитку рухових здібностей дівчат початкової школи з урахуванням соматотипу : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання» / Г. В. Кротов. – К., 2010. – 21 с.

УДК 378.091.12.011.3-051:796

Кузьменко В.Ю.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

СУТНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ЦИКЛУ НАУКОВО-ПРЕДМЕТНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті зазначено, що формування професійної компетентності майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у процесі вивчення дисциплін циклу науково-предметної підготовки спрямовано на оволодіння студентами знаннями, професійно значущими вміннями і навичками, які забезпечать успішну адаптацію до застосування фізичних вправ і природних чинників з профілактичною і лікувальною метою у комплексному процесі відновлення здоров'я, фізичного стану та працездатності хворих та інвалідів.

Ключові слова: формування професійної компетентності, майбутні фахівці з фізичної реабілітації, дисципліни циклу науково-предметної підготовки.

Кузьменко В.Ю. Сущность формирования профессиональной компетентности будущих специалистов по физической реабилитации в процессе изучения дисциплин цикла научно-предметной подготовки. В статье отмечено, что формирование профессиональной компетентности будущих специалистов по физической реабилитации в процессе изучения дисциплин цикла научно-предметной подготовки направлено на овладение студентами знаниями, профессионально значимыми умениями и навыками, которые обеспечивают успешную адаптацию к применению физических упражнений и естественных факторов с профилактической и лечебной целью в комплексном процессе восстановления здоровья, физического состояния и работоспособности больных и инвалидов.

Ключевые слова: формирование профессиональной компетентности, будущие специалисты по физической реабилитации, дисциплине цикла научно-предметной подготовки.

Kuzmenko V.Y. The essence of formation of professional competence of future specialists in physical rehabilitation in the process of scientific subject training. The article states that the formation of professional